

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาแนวทางปฏิบัติของสตรีไทยตามที่ปรากฏในมาตุคามสังยุต

ผู้วิจัย : พระมหาสัทธิพงษ์ มหาวิโร (ดวงมาลา)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

: พระมหาภุชณะ ตรุโณ, ผศ.ดร. ป.ธ.๓, พธ.บ. (ปรัชญา),
พธ.ม. (ปรัชญา), Ph.D. (Philosophy)

: ดร.แม่ชีภุชญา รักษาโณ อภิธรรมบัณฑิต, บศ.๙,
ศศ.บ. (ภาษาอังกฤษ), ศศ.บ. (ภาษาไทย), พธ.ม. (พระพุทธศาสนา),
พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๔ มีนาคม ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาความเป็นมาและปัญหาของมาตุคามในมาตุคามสังยุต (๒) เพื่อวิเคราะห์หลักธรรมที่ปรากฏในมาตุคามสังยุต (๓) เพื่อเสนอแนวทางปฏิบัติของสตรีไทยตามที่ปรากฏในมาตุคามสังยุต

ผลการวิจัยพบว่า มาตุคามสังยุต คือ ประมวลพระสูตรที่เกี่ยวกับมาตุคาม (ผู้หญิง) มี ๓๔ สูตร แบ่งเป็น ๓ วรรค พระพุทธองค์แสดงแก่พระอนุรุทธเถระ ๒๐ สูตร แสดงแก่หมู่ภิกษุ ๑๔ สูตร เนื้อหาโดยรวมเป็นการตอบคำถามเกี่ยวกับมาตุคาม เพื่อให้ภิกษุเข้าใจธรรมชาติของมาตุคาม ทั้งเรื่องความแตกต่างทางร่างกาย สภาพจิตใจและทัศนคติที่สังคมมีต่อมาตุคาม อันจะทำให้ทราบถึงสถานภาพและบทบาทมาตุคามในแง่มุมต่างๆ และทำให้ทราบทัศนคติที่พระพุทธศาสนามีต่อมาตุคามในฐานะเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัวและสังคม

หลักธรรมในมาตุคามสังยุตสามารถจำแนกตามสาระสำคัญออกเป็น ๔ ด้าน คือ (๑) หลักธรรมที่เกี่ยวกับทัศนคติและลักษณะชีวิตของมาตุคาม กล่าวถึงคุณสมบัติของมาตุคาม ๕ อย่าง คือ รูปร่างสวย มีทรัพย์ มีญาติพี่น้อง มีบุตร และมีศีล คุณสมบัติ ๕ อย่างนี้ พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับเรื่องศีลมากที่สุด (๒) หลักธรรมที่เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของมาตุคาม กล่าวถึงวิถีชีวิตของมาตุคามที่สังคมกำหนด คือ ตอนเด็กต้องได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ เมื่อโตเป็นสาวก็นิยมแต่งงานมีครอบครัว และต้องทำหน้าที่รับผิดชอบความเป็นอยู่ของคนในครอบครัว ดังนั้นพระพุทธองค์จึงสอนให้คนในครอบครัวตอบแทนมาตุคามด้วยการดูแลความเป็นอยู่และยกย่องให้เกียรติ (๓) หลักธรรมที่เกี่ยวกับความปรารถนาของมาตุคาม กล่าวถึงคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ในส่วนของชีวิตครอบครัวนั้น มาตุคามส่วนมากปรารถนาจะเกิดในครอบครัวที่เหมาะสม ได้แต่งงานกับผู้ชายที่เหมาะสม ได้สามีที่ซื่อสัตย์ ไม่นอกใจ มีทายาทไว้

สืบทอด และครองใจสามีไว้ได้ พระพุทธองค์ตรัสว่า ความปรารถนานี้จะเกิดขึ้นง่ายแก่มาตุคามที่ได้ทำบุญไว้มากเท่านั้น (๔) หลักธรรมที่เกี่ยวกับคติภพของมาตุคาม กล่าวถึงมาตุคามที่จะทำดีหรือชั่วตามกิเลสหรือธรรมะที่อยู่ในใจ หากเป็นคนมีศรัทธา ละอายต่อการทำชั่ว กลัวผลของบาป ไม่โกรธ และมีปัญญา ก็จะทำแต่ความดี หลังจากเสียชีวิตแล้วก็จะได้ไปเกิดในสุคติภูมิ

หลักธรรมในมาตุคามสังยุตสามารถนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติของมาตุคามในสังคมไทยได้ดังต่อไปนี้ (๑) ด้านทัศนคติและลักษณะชีวิตของมาตุคาม ควรให้ความสำคัญกับเรื่องจิตใจที่ดีงาม มากกว่าความสวยงามทางร่างกาย เพราะความดีจะเป็นเครื่องรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวแม้ในยามชีวิตยากลำบาก (๒) ด้านการดำเนินชีวิตของมาตุคาม ควรให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่ของแม่บ้าน คือ การดูแลความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัว คือ สามี พ่อแม่สามีและลูกๆ เพื่อเป็นการสร้างความรักและความผูกพันระหว่างคนในครอบครัว (๓) ด้านความปรารถนาของมาตุคาม ต้องทำบุญให้ครบ ๓ วิธี คือ ทานมัย เพื่อให้การแบ่งปันด้านวัตถุเพื่อผูกมัดจิตใจคนในครอบครัว, ศีลมัย เพื่อให้ความประพฤติดีทางกาย วาจาและจิตสร้างความผูกพันกับคนในครอบครัว, ภาวนามัยเพื่อพัฒนาปัญญาให้รู้เท่าทันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในครอบครัว เพื่อที่จะได้ประครองชีวิตครอบครัวอย่างมีสติ (๔) ด้านคติภพของมาตุคาม ควรให้ความสำคัญกับการรักษาศีล ๕ จากนั้นให้ดำเนินชีวิตด้วยศรัทธา ละอายต่อการทำชั่ว (หิริ) กลัวผลของการทำบาป (โอตตปปะ) ไม่โกรธ และมีปัญญา มาตุคามผู้ปฏิบัติได้ดังนี้ก็จะได้ไปเกิดในสุคติภูมิ

Thesis Title : The Study of the Thai Ladies' Ways of Practice as Appearing in Mātugāmasaṇyutta

Researcher : Phramaha Sakkaweephong Mahāwīro (Dongmala)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. Phramaha Kritsana Taruṇo Pali III,
B.A. (Philosophy), M.A. (Philosophy), Ph.D. (Philosophy)

: Dr. Kritsana Raksachom Abhidhamma Study Pali IX,
B.A. (English), B.A. (Thai Language), M.A. (Buddhist Studies),
Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation : March 4, 2014

Abstract

This thesis is of 3 objectives namely:- 1) To study the background and the problems arising to the Ladies in Mātugāmasaṇyutta. 2) To study the Doctrinal Principles appearing in Mātugāmasaṇyutta. 3) To propose the way of practice by Mātugāmas in Thai societies.

From the research it is found that Mātugāmasaṇyutta is the collection of the Suttas in connection with Mātugāmas (The Women) consisting of 34 Suttas which are divided into 3 chapters (Vaggas). The Buddha preached the Dhammas of 20 scripture to Ven. Phra Anuruddha Thera and 14 scriptures to the other monks. The general essences of every Sutta are the answers to the questions about Mātugāmas to cause the monks to understand the Mātugāma's natures about the bodily differences the mental states and the view points which the societies have toward the Mātugāmas. This point can cause us to know the women's states and roles in different points and to know the Buddhist view point toward Mātugāmas in the states of important person in the families and the societies.

The principles in Mātugāmasaṇyutta can be classified in the essence of 4 sides namely :- 1) The doctrinal principle in connection with the viewpoint and the life characteristics in the societies which deals with the five qualities possessed by the Mātugāmas namely :- the beautiful forms the money the relatives the sons and daughters and the precepts. Among these 5 qualifications the precepts are the most important in Buddhism. 2) The doctrinal principles in connection with the living states of Mātugāmas deal with the Mātugāma's ways of life fixed by the societies in the following ways :- at the young age they receive the well breeding from their parents and when they grow up their parents set up the marriage ceremonies to them so that they may have the families. So the married persons must be responsible for their lives and their families. Thus The Buddha taught the family members to look after to praise and to give honor to one another very well. 3) The doctrinal principles regarding the Mātugāmas wishes are the men's and the women's wished quailed. On the side of the family life most Mātugāmas wish to be born in the proper families and to get married with the suitable and trustful men and to have the sons and daughter

to centime the families. The Buddha taught that such the said wish will arise easily to the women who have perfumed many merits. 4) The doctrinal principles dealing with the next world to be born by Mātugāma are Saddhā Hiri Ottappa Akodha and Paññā. After the death, the person who has such the Doctrines will be born in Sugati-Bhūmi. If the people are in lack of the said Dhammas, they will be born in Dugghati-Bhūmi.

The Doctrinal Principles in Mātugāmasaṅyutta can be brought to be the way of practicing the Dhamma by Mātugāmas (Ladies) in Thai societies as follows. 1) On the side of carrying on the life in Mātugāma showed give the move importance to the good mind than the bodily beauty becomes the goodness is the instrument in keeping the relationship in families even at the time of difficulty. 2) On the side of keeping the lives in the families one should give importance to the way of doing the duties by the home-wife that is the looking after the living states of the family members :- the husband the husband's parents and the sons and daughters to build up the love and the relations among the family members. 3) On the side of the wish to cause the family to the complete Mātugāma must perform the merit in 3 ways namely : -1. Dānamaya in order to divide the things to one another to attract the family member's minds. 2. Sīlamaya in order to help the family members to have good lives and good behaviors both bodily and mentally in order to build up the relationship with the family members. 3. Bhāvanāmaya in order to develop the wisdom to know the problems to arise in the family in order to protect the family lives with mindfulness. 4) On the side of Mātugāma's future lives, the importance of preserving the live precepts must be emphasized. After that Mātugāma should carry out their lives with Saddhā, Hiri, the ashamedment in doing bad actions. Ottappa, the fear of doing bad action, not be angry and to be of wisdom. The Mātugāmas who practice in this way, will be born in the Sugati-Bhūmi.